

**कोन्ज्योसोम गाउँपालिका, ललितपुरका अध्यक्ष श्री कृष्णमान लामाज्यूले मिति
२०८२/०३/१० गते कोन्ज्योसोम गाउँपालिकाको १६ औं गाउँसभामा पेश गर्नु
भएको नीति तथा कार्यक्रम**

गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू,

म यस महत्वपूर्ण क्षणमा कोन्ज्योसोम गाउँपालिकाको प्रमुखको हैसियतले गरिमामय गाउँसभामा आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न उपस्थित भएको छु ।

कोन्ज्योसोम गाउँपालिकाले अङ्गीकार गरेको “कृषि पर्यटन, संस्कृति, वातावरण र पूर्वाधार; सुशासनयुक्त, सभ्य र समृद्ध कोन्ज्योसोमको आधार” भन्ने अवधारणा एवम् दीर्घकालीन सोचलाई निरन्तरता दिई गाउँपालिकाको विकास र जनताको सेवामा निरन्तर अघि बढ्ने क्रममा हामी यस ऐतिहासिक सोह्रौं गाउँसभा सम्पन्न गर्न गइरहेका छौं । यस अवसरमा म सर्वप्रथम नेपाल राष्ट्रको रक्षा, संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको स्थापना एवं मुलुकको सर्वाङ्गीण विकास, समृद्धि र अग्रगमनका लागि विभिन्न समयमा भएका राजनीतिक क्रान्ति, सशस्त्र सङ्घर्ष एवं आन्दोलनमा आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात सहिदहरूको गौरवपूर्ण इतिहासलाई स्मरण गर्दै यस कोन्ज्योसोम गाउँपालिका तथा सम्पूर्ण कोन्ज्योसोमवासीहरूको तर्फबाट उच्च सम्मानका साथ भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्न चाहन्छु । साथै, विभिन्न समयका लोकतान्त्रिक आन्दोलन, शसस्त्र सङ्घर्ष एवं मधेश आन्दोलनका घाईते योद्धा, बेपत्ता नागरिक र तिनका परिवारप्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु ।

व्यावसायिक कृषि, पर्यटन, दिगो पूर्वाधार विकास र आधुनिक प्रविधिको प्रयोग मार्फत् समृद्ध गाउँपालिका निर्माण गर्ने लक्ष्यका साथ आर्थिक, सामाजिक तथा साँस्कृतिक रुपान्तरणका माध्यमबाट सामाजिक न्यायसहित गाउँवासीको खुसी, विकास र समृद्धिको आकाङ्क्षालाई मूर्त रूप दिने हाम्रो प्रतिबद्धता अनुसार उपलब्ध स्रोतसाधनको सीमाभित्र रहेर जनताले अपेक्षा गरे अनुरूप परिवर्तन महसुस हुने गरी महत्त्वपूर्ण र रुपान्तरणकारी योजना र कार्यक्रमहरू अघि बढेका र कतिपय योजनाहरू सम्पन्न हुने चरणमा रहेको तथ्य हामी सबैलाई जगजाहेर नै छ ।

मुलुकको राजनैतिक परिवर्तन सँगै नेपालको संविधान अनुरूप स्थानीय तहलाई स्थानीय सरकारको रुपमा सेवा र विकासलाई जनताको घरदैलो सम्म पुऱ्याउने संवैधानिक परिकल्पना अनुसार दोस्रो पटक २०७९ सालमा सम्पन्न भएको स्थानीय तह निर्वाचन पश्चात् जनताले आशा र भरोसाका साथ हामीलाई निर्वाचित गरी स्थानीय सरकारको नेतृत्व गर्ने जिम्मेवारी दिएको सन्दर्भमा जनताको आशा र अपेक्षालाई पूरा गर्ने र हिजोका हाम्रा प्रतिबद्धतालाई दोहोऱ्याउँदै सीमित श्रोत साधन र भौगोलिक अवस्थालाई

मध्यनजर गर्दै जनअपेक्षा अनुरूप कोन्ज्योसोम गाउँपालिका निर्माणको महाअभियान पूरा गर्न प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम मार्फत कोन्ज्योसोम गाउँपालिका सरकार दृढ संकल्पित छ ।

भौगोलिक विविधता, प्राकृतिक सुन्दरता, जातिय भाषिक र सास्कृतिक विविधता रहेको हाम्रो गाउँपालिकामा सामाजिक, साँस्कृतिक र धार्मिक सहअस्तित्वमा आधारित एकतावद्ध सभ्य, सुसंस्कृत र विभेदरहित समाज निर्माण गर्न गाउँपालिका भित्र रहेको श्रोतको अधिकतम उपयोग र न्यायोचित वितरण गर्दै कर्मचारी, जनप्रतिनिधि, राजनीतिक दल तथा सम्पूर्ण गाउँपालिकाबासीहरु स्थानीय, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघसंस्था एवं सरोकारवालाहरु समेतको सहयोग र सहकार्यमा हाम्रो कार्यकालमा नै यस गाउँपालिकालाई नमूना गाउँपालिकाको रूपमा स्थापित गर्ने अभियानका साथ अघि बढी रहँदा गत २०८१ असोज १०, ११ र १२ को अविरल वर्षाको कारण हाम्रो गाउँपालिकालाई पुर्याएको ठुलो धनजनको क्षतिको कारण हाम्रो अभियानलाई पछाडी पारेतापनि त्यसलाई समेत परिपुरण गरी आगामी ५ वर्षभित्र विपदपूर्वकै स्थितिमा पुर्याउने गरी कार्य गरिरहेको जानकारी गराउदछु ।

यस घडीमा गत २०८१ असोज १०, ११ र १२ को अविरल वर्षाको कारण ज्यान गुमाउन पुगेका गाउँपालिकाका ३ जना मृतकहरु प्रति हार्दिक श्रदान्जली अर्पण गर्दछु । यस विपदमा गाउँपालिकाका १५१ घरधुरी पुर्णक्षति हुनुका साथै ९०१ घरधुरी प्रभावित हुन पुगेको थियो । प्रभावितहरुलाई राहत, उद्धार तथा पुनर्स्थापनाको कार्य गर्दै जनजीवन तथा मुख्य सडकका साथै सबै क्षतिग्रस्त सडकमा संचालनको अवस्थामा ल्याईएको हामि सबैमा अवगतै छ । विपदको घडीमा राहत, उद्धार तथा पुनर्स्थापनाको कार्यमा सहयोग पुर्याउनुहुने सम्पूर्णमा गाउँसभा आभार प्रकट गर्दछु ।

स्थानीय सरकारको नेतृत्वको हैसियतमा हाम्रो पहलमा संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र शासनका साझेदार संघ संस्थाहरुको समेत समन्वय, सहजीकरण एवम् साझेदारीमा गाउँपालिकाको समग्र विकासमा तत्कालीन र दीर्घकालीन महत्त्वका विभिन्न आयोजना/परियोजनाहरु अघि बढेको हामी सबैलाई विदितै छ र आगामी दिनमा पनि निरन्तरता दिन हामी प्रतिवद्ध छौ ।

गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु,

अब म यस गाउँपालिकामा हामी निर्वाचित भएर आए पश्चात हाँसिल भएका मुख्य-मुख्य उपलब्धिहरुहरुको बारेमा यहाँहरुलाई जानकारी दिन गई रहेको छु ।

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत रोजगार सेवा केन्द्रमा सूचिकृत रहेका १६९ जना बेरोजगार व्यक्तिहरुमध्ये ३६ जनालाई युवा रोजगारीका लागि रूपान्तरण पहल आयोजनाहरुमा रोजगारी सृजना गरि रोजगारी प्रदान गरिएको छ ।

गाउँपालिकाभित्र रहेको अधिकांश पशु चौपायाहरूमा गरिएका पशु विमाको कारण करोडौंको पशुपुँजी सुरक्षित भएको, उन्नत जातका भैसी, बाख्रा, बोका पालन, भकारो सुधारमा अनुदानको व्यवस्था भएकोले, मासु उत्पादनमा उल्लेख्य वृद्धि साथै खसी बोका उत्पादनमा वृद्धि, मौरी पालन, किबि खेती विस्तार तथा सम्भार लगायत नगदे बाली तर्फ कृषकलाई अनुदान प्रदान गरी आयआर्जनमा टेवा पुगेकाले कृषकहरूको आर्थिक जीवनस्तरमा रुपान्तरण भई गरिबी निवारणमा समेत उल्लेख्य सहयोग मिलेको छ । साथै वास्तविक किसानहरूको पहिचान गरी सुचिकरण गर्नका लागि तथ्यांक संकलन गरिएको, नेपालको पहिलो बिउ बैंक दलचोकी बिउ बैंकलाई गाउँपालिकाले स्वामित्व लिनेगरी कार्यविधि पारित गरी संचालनमा ल्याइएको, सहकारी ऐन तर्जुमा गरिएको, कोन्ज्योसोमको रैथानेबालि सरक्षण प्रवर्धन गर्न रैथाने हाट बजार मेला सुरुवात गरिएको छ ।

स्थानीय उत्पादनमा (कच्चा पदार्थ) आधारित घरेलु (आईरक) रक्सिलाई ब्रान्डीड गर्न नीति तथा कार्यक्रममा समेटिएको, पर्यटन प्रवर्धनका क्षेत्रहरू पहिचान गरिएको, प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा गृहिणी महिला तथा नमुना समाजवादी कार्यक्रम गत आर्थिक वर्षका आर्थिक विकास क्षेत्रका उपलब्धिहरू हुन । यसलाई थप परिकृत र व्यवस्थित गर्दै जानु पर्ने कुरा हामीले जिम्मेवारी महशुस गरेका छौं ।

त्यस्तै वर्तमान निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू आए पश्चात सामाजिक विकास क्षेत्रतर्फ विद्यालयमा कार्यरत कार्यरत बाल विकास सहजकर्ता, कार्यालय सहयोगी र कर्मचारीको न्यूनतम तलब भत्ताको थप व्यवस्था भएको, शिक्षण सिकाई उपलब्धि परीक्षण गरिएको, शिक्षा ऐन तर्जुमा भएको, मातृभाषा तथा अन्य विषयगत शिक्षकलाई आवश्यक तालिम अनुशिक्षण गराइएको, विभिन्न संघ संस्थासँग समन्वय गरी सिकाई उपलब्धि कक्षा व्यवस्थापनमा सहयोग उपलब्ध गराइएको छ ।

विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धिमा सुधार गर्न र शैक्षिक गुणस्तर सुधारका लागि नमुना विद्यालय विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन भइरहेको, प्राविधिक जनशक्ति उत्पादनका लागि विभिन्न विषयमा उच्च शिक्षा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूलाई पूर्ण तथा आंशिक छात्रवृत्ति प्रदान गरिएको, माध्यमिक तहसम्म निःशुल्क शिक्षा कार्यान्वयनमा ल्याइएको, नतिजाका आधारमा विद्यालय, विद्यार्थी, शिक्षक, कर्मचारी तथा खेलाडीहरूलाई सम्मान तथा पुरस्कृत गर्ने कार्य सुरुवात गरिएको, कक्षा ८ सम्म स्थानीय विषयको पाठ्यक्रम विकास भई कार्यान्वयनमा आएको र बिग विद्यालयको सम्भाव्यता अध्ययनको काम अन्तिम चरणमा पुगेको छ ।

कोन्ज्योसोम प्रज्ञा प्रतिष्ठान गठन भई संचालनमा आएकोले स्थानीय भाषा, कला, सस्कृतिको संरक्षण, संवर्द्धन र प्रवर्द्धन प्रतिष्ठान क्रियाशील रहेको छ । "कोन्ज्योसोम वाङ्मय" प्रकाशन गर्नुको साथै साहित्यिक प्रतियोगितालाई प्रोत्साहन गर्दै पुस्तक प्रकाशनमा सहयोग उपलब्ध गराइएको छ ।

राष्ट्रपति रनिङ सिल्ड प्रतियोगिता, कोन्ज्योसोम कप प्रतियोगिता लगायतका कार्यक्रमले खेल प्रतिभा पहिचान र विकासमा महत्त्वपूर्ण योगदान पु-याएका छन् । विद्यालय तहबाटै खेल प्रतिभाको पहिचान र विकास गर्ने महत्त्वपूर्ण आधारका रूपमा रहेको राष्ट्रपति रनिङ सिल्ड प्रतियोगिता विद्यालय र विद्यार्थीको उल्लेख्य सहभागितामा सम्पन्न भएको छ । युवा तथा खेलकुद परिषद गठन भइ कार्य प्रारम्भ गरेकाले युवा र खेलकुद क्षेत्रका विषयबस्तुहरूले प्राथमिकता प्राप्त गरी युवा तथा खेलक्षेत्रका गतिविधिहरूले गतिशिलता प्राप्त गर्ने छ भन्ने विश्वास लिएको छु ।

हामी निर्वाचित भई आएपश्चात पहिलो निर्णयबाट सुरु गरिएको ज्येष्ठ नागरिक, सुत्केरी महिला, अपाङ्ग अशक्तहरूलाई उपलब्ध गराइएको निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवाबाट हालसम्म २९४ जनाले सुविधा प्राप्त गरेका छन् । ९५ प्रकारका औषधीहरू निःशुल्क रूपमा वितरण गरिएको, अपाङ्ग, महिला स्वयंसेविकालाई पुरस्कृत गर्ने कार्यको थालनी गरिएको आदि चालू आर्थिक वर्षका सामाजिक उपलब्धिहरूलाई निरन्तरता दिई अझ बढी परिस्कृत गरी लैजानु पर्ने हाम्रो दायित्व रहेको छ ।

गत आर्थिक वर्षमा गाउँपालिकाले महालेखा परीक्षकको कार्यालयबाट अन्तिम लेखापरीक्षण हुँदा वित्तीय अनुशासन पालना गर्दै आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउन सफल भएको छ । यस गाउँपालिकाले स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्व-मूल्यांकन (LISA) मा ८२.७५ अंक हाँसिल गरेको, वित्तीय जोखिम मूल्याङ्कन (FRA) मा ७६.५ अंक र राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोगले स्थानीय तहको वार्षिक रूपमा गर्ने कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनमा ललितपुर जिल्लाका स्थानीय तहहरूमा प्रथम स्थान प्राप्त गरेको उपलब्धिले यस गाउँपालिकालाई शासकीय सुशासन, संस्थागत क्षमता र कार्यसम्पादन स्तरमा अघिल्ला वर्षहरू भन्दा अब्बल सावित गर्न सकेका छौं ।

गाउँपालिका र मातहतका सबै निकायहरूमा विद्युतीय हाजिरीको व्यवस्था, वडास्तर हुँदै गाउँपालिकासम्म सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण, वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेट पुस्तिका प्रकाशन, योजना सम्झौता देखि फरफारकसम्मको लागि योजना किताब प्रयोगको थालनी, ऐन तथा नियमावलीहरूको संग्रह प्रकाशन, त्रैमासिक अर्धवार्षिक र वार्षिक समिक्षा कार्यक्रम, विपद पोर्टल तयारी, गाउँपालिकाको कार्यसंचालन पात्रो कार्यान्वयन जस्ता कार्यहरूले गाउँपालिकाको समग्र गतिविधिहरूमा पारदर्शिता, जवाफदेहिता, उत्तरदायित्व र मितव्ययितालाई प्रवर्द्धन गर्दै अन्ततः गाउँपालिकामा सुशासन कायम गर्न र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन सहयोग पुगेको छ ।

गाउँपालिकाको विविध पक्षहरूलाई समेटेर गाउँपालिकाको आधारभूत तथ्यांक संकलन गरी गाउँपालिकाको आर्थिक सामाजिक बस्तुस्थिति विवरण तयार गरी डिजीटलाईजेशन गरिएको छ । सेवा प्रवाहलाई सहज, सरल, पारदर्शी, मितव्ययी र छिटो छरीतो बनाउन तथा सार्वजनिक पदाधिकारीहरूलाई जवाफदेही र जिम्मेवार बनाई नागरिकलाई कानूनी राज्यको प्रत्यभूति दिनका लागि हामी निर्वाचित भएपश्चात निर्माण गरिएका नीति तथा कानूनहरू लाई संग्रहलाई अध्यावधिक गरिएको छ ।

गाउँ गौरवको आयोजनाको रूपमा घोषणा गरी आधुरो रहेका योजनाहरू मध्ये नल्लुखोला करिडोर (कान्छाकाजी शिकारीको घरदेखि बातिस्योड सम्मलाई बढाएर बासुकी दोभान) सम्म स्तरोन्नतिको काम भैरहेको र प्रस्तावित रुपान्तरणकारी परियोजनाहरू बुर्चेको मोड देखि भट्टेडाँडा ड्यामसम्म सडक, प्रतिमा देखि चौघरे हुँदै दलाचोकी थामभन्ज्यांग सडक स्तरोन्नति कार्यलाई प्राथमिकतामा राखी कार्यान्वयन गर्दै लागिएको छ । त्यस्तै कालापानी भुमिथुम्का लिफ्टिङ खानेपानी आयोजना सम्पन्न भई संचालनमा आएको, भेडेखर्क डोल फुलबारीडाँडा खानेपानी आयोजना र महभीरखोल्सा दलचोकी भ्युटावर सम्मको खानेपानी आयोजना को निर्माण कार्य सम्पन्न भई संचालनको प्रक्रियामा रहेका छन् । विपदका कारण क्षति भएको चौघरे लिफ्टिङ खानेपानी आयोजनाको पुनःनिर्माण गरि संचालनमा ल्याईने प्रक्रियामा रहेको । शंखु छयोर्देन, दलचोकी भ्युटावर योजना र काम्लेचौर खेलकुद मैदान लाई प्राथमिकतामा राखी क्रमश सम्पन्न गर्दै लागिएको छ । गत असोज १० देखि १२ को बाढीले क्षति पुर्याएका संरचनाहरू यस गाउँपालिकाको स्रोत र साधन प्रयोग गरि मर्मत सम्भार गरिएको छ । सडक पूर्वाधार तर्फ कोन्ज्योसोम गाउँपालिकामा यस आ.व.मा स्तरोन्नति गरिएका सडकहरू ५.५ किलोमिटर, ढलान सडक ०.४६ किलोमिटर र कच्ची सडक हालसम्म ४ किमि थप निर्माण सम्पन्न भइसकेको छ । संघ र प्रदेश सरकारको सहयोगमा लेले चन्दनपुर सडक, मध्यमार्गी सडक र बिर्खेधारा दलचोकी संखु इकुडोल पक्की सडक निर्माणका लागि ठेक्का प्रकृया अगाडी बढेकाले यस क्षेत्रको सडक पूर्वाधार तर्फको विकासमा सन्तोषजनक नै रहेको छ ।

भवन निर्माण तर्फ शंखु १० शैयाको अस्पताल निर्माण सम्पन्न भैसकेको, चौघरे स्वास्थ्य चौकी र नल्लु स्वास्थ्य चौकी भवन एक/एक तल्ल निर्माण अन्तिम चरणमा रहेको, मगरगाउँ मा.बि.को छात्रावास भवन दुई तल्ला सम्पन्न भएको, गोठभन्ज्यांग मा.वि एक तल्ला तिन कोठाको भवन निर्माण सम्पन्न गरिएको छ । गुप्तेश्वर मा.वि. भवन सवलिकरण, नल्लु वडा कार्यालय तल्ल थप कार्य प्रारम्भ भएको छ । नगरकोटी महिला भवन तथा गाउँघर क्लिनिक हाल भवन निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको छ । यसका लागि सहयोग, समन्वय, सहजकीकरण एवं पहलकदमी लिनुहुने सम्पूर्ण जनप्रतिनिधि एवं महानुभावहरूमा कोन्ज्योसोमबासीको तर्फबाट धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

हामी निर्वाचित भै आए पश्चात प्राथमिकतामा राखी आगाडी बढाईएका आयोजनाहरू कालापानी भुमिथुम्का लिफ्टिङ खानेपानी आयोजना, महभीर गुर्दुमथुम खानेपानी आयोजना, भेडेखर्क खानेपानी आयोजना निर्माणाधीन रहेको र दक्षिण ललितपुरको पहिलो सौर्य लिफ्टिङको रूपमा रहेको ठोस्नेखोला सौर्य उर्जा लिफ्टिङ खानेपानी आयोजना सम्पन्न भैसकेका छन् ।

चालु आर्थिक वर्ष २०८१/८२ का लागि कोन्ज्योसोम गाउँपालिकाको गाउँसभाको १४ औं अधिवेशनबाट स्वीकृत नीति, योजना र बजेट कार्यान्वयनको अवस्था अन्तिम चरणमा रहेको छ । चालु नीति, योजना र बजेट कार्यान्वयनको हालसम्मको अवस्थाको मूल्याङ्कन र समीक्षा गर्दा पूर्वाधार तथा

अन्य योजना कार्यक्रमहरूको उपलब्धि हरू अपेक्षित रूपमा सन्तोषजनक नै भएको देखिन्छ । गत वर्षको नीति, योजना, र बजेट कार्यान्वयनको अनुभव र सिकाइबाट गाउँपालिकाको दिगो र सन्तुलित विकासका लागि योजनाबद्ध रूपमा अगाडी बढ्नुपर्ने पृष्ठपोषण र प्रेरणा मिलेको छ ।

गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू,

नेपालको संविधानले संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन समाजवाद उन्मुख अर्थ व्यवस्था एवम् लोक कल्याणकारी राज्य व्यवस्थाको माध्यमबाट लिईएको दिगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकांक्षा, देशले लिएको "समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली"को राष्ट्रिय आकांक्षा, नेपालको संविधानमा स्थानीय शासन सम्बन्धी उल्लेख भएको नीतिगत व्यवस्था, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले स्थानीय तहले आवधिक, वार्षिक तथा रणनीतिक योजनाहरू बनाई लागू गर्दै जानुपर्ने प्रावधान, राष्ट्रिय योजना आयोगले जारी गरेको स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८, दिगो विकास लक्ष्य २०३०-को मार्गचित्र, सोही आवधिक योजनाको मूलभूत पक्षहरू, गाउँपालिकाको आवधिक योजना, मध्यकालिन खर्च संरचना, गाउँपालिकाले कार्यान्वयनमा ल्याएका कानूनी प्रावधानहरू, सहभागितामूलक प्रक्रियाबाट प्राप्त सुझावहरूका आधारमा कोन्ज्योसोमको दूरदृष्टि, लक्ष्य र उद्देश्यमा रहेर स्थानीयवासीको सर्वोत्तम हितका लागि कानूनी, नीतिगत, संस्थागत र संरचनागत स्थायित्व र सुधार गर्दै नागरिकको सहज, सरल, सुलभ रूपले विकास र सेवा माथिको पहुँच र अधिकारलाई स्थापित गर्ने दृढ अठोटलाई आत्मसात गरी आर्थिक वर्ष २०८२/८३ को नीति तथा कार्यक्रम तयार गरिएको व्यहोरा यस सम्मानित गाउँसभा समक्ष अनुरोध गर्दछु ।

कोन्ज्योसोमको समृद्धि र विकासका लागि सडक पूर्वाधारलाई प्राथमिकता दिँदै सामाजिक तथा आर्थिक विकासलाई पनि सँगसँगै अगाडि बढाउन कृषि, वातावरण तथा सरसफाइ, शिक्षा, स्वास्थ्य, महिला, बालबालिका, दलित, सीमान्तकृत लोपोन्मुख लगायतका क्षेत्रको सन्तुलित र दिगो विकासको अवधारणालाई समेत नीति तथा कार्यक्रम तय गर्दा आत्मसात गरिएको छ ।

यस कोन्ज्योसोम गाउँपालिकाको प्राथमिकताका आयोजनाहरूको रूपमा रहेका आयोजनाहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक बजेट उपलब्ध गराउने संघीय सरकार, बागमती प्रदेश सरकार, जिल्ला समन्वय समिति ललितपुर लगायतका निकायहरू प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

स्थानीय तहको निर्वाचनका सन्दर्भमा हामीले सार्वभौम जनतासमक्ष गरेका प्रतिवद्धताहरूलाई हृदयंगम गरी तीनै प्रतिवद्धताहरूबाट निर्देशित छौं भन्ने कुरालाई पुनःस्मरण गराउन चाहन्छु ।

गाउँ सरकारको नीति निर्देशनमा आधारित भई ५ वर्षे दोस्रो आवधिक योजना कोन्ज्योसोममा कृयाशिल राजनीतिक दलहरू, बुद्धिजीवी, कर्मचारी, शिक्षक एवम् सामाजिक अगुवाहरूको सल्लाह बमोजिम तर्जुमा हुने क्रममा रहेको र त्यसैको मार्ग दर्शनमा समग्र गाउँ विकास योजनाहरूलाई कार्यान्वयन गर्ने संकल्प गर्दछु ।

गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु,

नेपालको संविधानले परिकल्पना गरे अनुसार तीन तहको सरकार र सीमीत मात्रामा भए पनि प्रशासनिक एवं वित्तिय संघीयताको प्रत्याभुति भएको छ । तथापी प्रशासनिक संघियताको तुलनामा वित्तिय संघीयताझन कमजोर हुदै गएको छ । संघीयतामा संघीय सरकारको तर्फबाट हस्तान्तरण हुने प्रमुख स्रोतहरु मध्ये समानिकरण अनुदान स्थानीय सरकारको निशर्त अनुदान हो । जसलाई कुनै पनि बाहानामा कटौती गर्न नपाउने विश्वव्यापी मान्यता हो । अझ यसलाई त क्रमश बढाउदै लैजाने र सशर्त अनुदानलाई घटाउदै लैजानु पर्नेमा यसको ठीक विपरीत अभ्यास भई रहेको पाउछौ । जसलाई तपसिलको तथ्यांकले पुष्टि गर्दछ । प्रशासनिक क्षेत्रमा पनि स्थानीय तहमा हस्तान्तरित अधिकारहरुलाई विभिन्न वहानामा केन्द्रिकृत गर्ने कोशिस भै रहेको छ, जुन सरासर संघीयताको मर्म विपरीत छ । अतः यसको लागि आवश्यक वकालती वहस र छलफल हुन जरुरी छ ।

तपसिल:

बजेटको आकार
२०८२/८३ मा कुल बजेट १९ खर्व ६४ अर्व
कुल वित्तिय हस्तान्तरण (प्रदेश र स्थानीय तह)
आ.व.२०७५/७६ मा ३३.६२ प्रतिशत
आ.व.२०८०/८१ मा ३२.७८ प्रतिशत
आ.व.२०८१/८२ मा ३०.४८ प्रतिशत
आ.व.२०८२/८३ मा २९.६३ प्रतिशत
समानिकरण अनुदान (स्थानीय तह)
आ.व २०७५/७६ मा कुल बजेटको ६.४ प्रतिशत ८५ अर्व रकम
आ.व २०८१/८२ मा कुल बजेटको ४.७ प्रतिशत ८८ अर्व रकम
आ.व २०८२/८३ मा कुल बजेटको ४.४ प्रतिशत ८९ अर्व रकम

यसरी बजेटको अकार बढी रहँदा स्थानीय सरकारको अनुदान रकम घटाउदै जाने प्रवृत्तिले हालको संवैधानिक मर्म र संघीय प्रणालीमा आँच आउने खालको वातावरण सिर्जना भै रहँदा व्यवस्था माथि नै प्रश्न चिन्ह उठ्न सक्ने र समाजवाद उन्मुख अर्थ व्यवस्था माथि आघात पुग्न सक्ने भएकोले सपयमा नै सच्याउनु उपयुक्त हुन्छ ।

हामीले प्रस्तुत गर्ने नीति तथा कार्यक्रम र बजेटप्रति सबैको चासो र अपेक्षाको उचाइ बढ्दो भएपनि संघ र प्रदेश सरकारसँग निर्भरमुखी अर्थतन्त्रले हाम्रो अपेक्षाकृत योजना पूरा नहुन सक्छ । किनकि आर्थिक क्रियाकलापमा परेको संकुचनका कारण संघीय सरकारको राजश्व परिचालनमा प्रभाव पर्न गई स्थानीय तहले पाउनु पर्ने वित्तीय हस्तान्तरणमा नकारात्मक असर पुगेको छ ।

नेपालले जनसांख्यिक लाभ लिँदै अल्पविकसित मुलुकबाट विकासशील मुलुकको श्रेणीमा स्तरोन्नति हुनै लाग्दा हरेक दिन २ देखि ३ हजार युवाहरु रोजगारीको खोजीमा नेपाल छोडेर विदेशिनु पर्ने अवस्थाले हाम्रो गाउँपालिकालाई पनि गम्भीर असर पारेको छ । आन्तरिक र बाह्य बसाइसराइको कारण गाउँघरहरु सुनसान र बिरानो बस्तीका रुपमा रुपान्तरित हुन पुगेका छन् । सबैजसो खेती योग्य उर्वर खेतबारीहरु बाँझो हुनपुगेको छ । यस सन्दर्भमा युवालाई देश भित्रै रोजगारीको अवसर सिर्जना गर्न र गाउँघरको बसाइलाई आकर्षक बनाउने चुनौती हामी सबैको सामु खडा रहेको छ । यस विशिष्ट परिस्थितिमा हामीले हाम्रो अर्थतन्त्रलाई पुनर्उत्थानशील क्रियाकलाप मार्फत अगाडी बढाउँदै तीव्र र दिगो आर्थिक विकास गरी समृद्ध नेपाल खुशी नेपालीको मूल लक्ष्य हासिल गर्नु परेको छ । यसका लागि हाम्रो गाउँपालिकामा स्थानीय आर्थिक विकासका कार्यक्रमलाई विशेष जोड दिनुपर्ने अवस्था सृजना भएको छ ।

सेवाप्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाई सुशासनको अनुभूति जनमानसमा ल्याउन गाउँपालिकाको क्षमता विकास गर्न समेत अपरिहार्य छ । यसका लागि E-governance (विधुतीय शासन प्रणाली) लाई सेवाप्रवाहमा व्यापक र प्रभावकारी बनाउनु पर्ने अवस्था देखिन्छ ।

पूर्वाधारको विकास सँगै वातावरणीय सन्तुलन कायम गर्नु, बालविवाह, महिला हिंसा, ज्येष्ठ नागरिक तथा एकल महिलाहरुको सामाजिक व्यवस्थापन, खाद्य सुरक्षा र खाद्य सम्प्रभुताको व्यवस्थापन, विभिन्न कारणले विद्यालय तहका बाल-बालिकाहरुको शिक्षण सिकाईमा परेको नकारात्मक असरको व्यवस्थापन गर्नु, विकासका लागि आवश्यक पर्ने पर्याप्त आर्थिक श्रोतको व्यवस्थापन गर्नु हाम्रा प्रमुख चुनौतीहरु रहेका छन् ।

संविधानले नै प्रदान गरेको स्व-शासन र स्वायत्तताको अधिकार प्रयोग गर्न पाउनु, स्थानीय श्रोतको प्राप्ति र परिचालनको अधिकार प्रयोग गर्न पाउनु, संघीय तथा प्रदेश सरकारले प्रदान गर्ने विभिन्न प्रकारका अनुदान प्राप्त हुनु, दृढ संकल्प र स्पष्ट दृष्टिकोण सहितको युवा नेतृत्वपंक्तिको सहयोग प्राप्त हुनु, सक्षम, प्रतिस्पर्धी, तटस्थ र प्रतिबद्ध कर्मचारीहरुको साथ र सहयोग प्राप्त हुनु, कृषि तथा पशुजन्य उपजको लागि पर्याप्त बजारको संभावना हुनु, राजधानीको नजिक साथै धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरुको पर्याप्तताका कारण धार्मिक तथा सास्कृतिक पर्या-पर्यटनको सम्भावना रहनु हाम्रा अवसरहरु हुन् ।

भौतिक पूर्वाधारहरुको निर्माण कार्य प्रारम्भ हुनअघि गरिने IEE ले वातावरणीय क्षतीलाई न्यूनीकरण गर्ने कार्यमा सहयोग पुगेको र चालु आर्थिक वर्षको वातावरणीय उपलब्धि हरूलाई आत्मासात गरी आगामी वर्षहरुमा सञ्चालन हुने आयोजनाहरुमा पनि निरन्तरता दिनु हाम्रो दायित्व रहेको छ ।

दिगो विकासका राष्ट्रिय लक्ष्यहरुलाई टेवा पुग्ने गरी स्थानीयकरण गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ र सोही बमोजिम बार्षिक, मध्यमकालिन तथा दीर्घकालिन/आवधिक योजना तर्जुमा गरी प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन लैजानु नै यो नीति तथा कार्यक्रमको प्रस्थान बिन्दु रहेको छ।

सभाका सदस्यज्यूहरु:

अब म आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को नीति तथा कार्यक्रमलाई विषयगत रुपमा प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु:

पूर्वाधार विकास तर्फ:

१. गाउँपालिकाभित्रका पूर्वाधारहरुको प्रभावकारी विकासका लागि सञ्चालनमा रहेका आयोजनाहरु निर्माण सम्पन्न गरी अन्य नयाँ आयोजनाहरु प्राथमिकताका आधारमा तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।
२. कोन्ज्योसोम गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयबाट प्रवाह हुने सेवालाई छिटो छरितो, चुस्त दुरुस्त, जनउत्तरदायी र जनमैत्री, पारदर्शी र प्रभावकारी बनाउँदै सुशासनयुक्त बनाउन एकिकृत सेवा केन्द्र भवन निर्माण गर्नका लागि जग्गा प्राप्ति साथै आर्थिक श्रोतको लागि यथेष्ट पहल गरिनेछ ।
३. नल्लु भञ्ज्याङ्गबाट देउराली ठोस्ने खोला उन्त्युञ्चौर हुँदै बुखेल मानिखेल गोटीखेल जोड्ने मध्यमार्गी सडक खण्ड, लेल-नल्लु, भारदेउ-गोटीखेल-चन्दनपुर सडक तथा विर्खेधार-दलचोकी-शंखु-इकुडोल सडकलाई पक्की सडकको रुपमा निर्माण सम्पन्न गर्न थप बजेटको लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग पहल गरिनेछ ।
४. जनसहभागिता प्रवर्द्धन गरी विकासको मार्गमा अग्रगामी कदम उठाउन "उनन्तीस दिन मेरो लागि: एक दिन समुदायका लागि "भन्ने मान्यतालाई जनस्तरसम्म स्थापित गराउन यसै आ.व बाट सुरु गरिनेछ ।
५. गाउँपालिका भित्रका भवन सम्बन्धी भौतिक पूर्वाधार निर्माणका लागि राष्ट्रिय भवन संहिता तथा मापदण्ड, २०७२ र गाउँपालिकाको बस्ती विकास तथा भवन निर्माण मापदण्डलाई पूर्ण पालना गराइने छ । यस गाउँपालिकाको प्रथम पञ्चवर्षिय योजनालाई आधार मानी तयार गरिएको गाउँ सडक यातायात गुरुयोजना अद्यावधिक गर्दै सोका आधारमा सडक ट्रयाक खोल्ने तथा स्तरोन्नती र सुधार गर्दै लगिनेछ । घर नक्सा पास सम्बन्धी कार्यलाई थप व्यवस्थित र सहज बनाउन भवन निर्माण तथा नक्सापास सम्बन्धी कार्यविधिलाई अझ प्रभावकारी ढंगले कार्यान्वयन गरिनेछ ।

६. हाल सञ्चालनमा रहेका झोलुङ्गे पुल,बेली ब्रिजहरुको मर्मत सम्भार गर्ने, निर्माणाधिन पुलहरुको निर्माण कार्य समयमै सम्पन्न गर्ने तथा आवश्यकताको पहिचान गरी थप स्थानहरुमा झोलुङ्गे पुल, ट्रष्ट पुल तथा मोटेरेबल पुलहरुको निर्माण कार्यलाई अगाडी बढाइनेछ ।
७. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका ऐलानी, पर्ति जग्गा,सडकको लगत अभिलेखिकरण गरिनेछ । साथै गाउँ क्षेत्रभित्रका सडकहरुको अधिकार क्षेत्र (Right of way) समेत तोकीसकिएको हुँदा सडक, ऐलानी, पर्ति जग्गाको संरक्षण र समुचित उपयोग तर्फ पहल गरिनेछ । त्यस्ता प्रकृतिका जग्गामा बनेका घर टहराहरुलाई स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ वमोजिम बहाल विटौरी गरेको दायरामा ल्याइनेछ ।
८. ठोस्ने खोलाको पानीलाई बाँध बाँधी बहुउद्देश्यीय परियोजना (जलविद्युत, सिंचाई, खानेपानी, मत्स्यपालन, जलपर्यटन आदी) सञ्चालन गर्न थप सम्भाव्यता अध्ययन गरी संघीय तथा प्रदेशको लगानीको लागि पहल गरिनेछ ।
९. कोन्ज्योसोम गाउँपालिका भित्र रहेका खेलकुद मैदान, कभर्ड हल जस्ता भौतिक निर्माणका कार्य अगाडि बढाइनेछ । खेलकुद मैदान नभएका वडाहरुमा पनि “एक वडा एक खेल मैदान”को अवधारणालाई सार्थक बनाउन खेलकुद मैदान र कभर्ड हल निर्माण गर्ने कार्यलाई संघ र प्रदेश सरकारको समन्वयमा आगामी ५ वर्षमा सम्पन्न गरिनेछ साथै गाउँगौरवको आयोजना काम्लेचौर खेलकुद मैदानलाई आगामी ३ वर्षमा सम्पन्न गर्न आवश्यक प्रवन्ध गरिनेछ ।
१०. पर्यटकीय तथा धार्मिक महत्वका प्राथमिकताका आयोजनाहरु: कोन्ज्योसोम प्रतिमा निर्माण स्थल देखि दलचोकी भ्यू टावर निर्माण स्थल हुदै तिनपाने सम्म एकिकृत पर्यटकीय गन्तव्य बनाउन पर्यटन गुरुयोजना बनाई आवश्यक होटल/रेष्टुराँ, विश्राम स्थल, शान्ति पार्क,पदमार्ग साईकलमार्ग तथा मनोरञ्जन पार्क लगायतका पूर्वाधार निर्माण गरिनेछ ।
११. वडा र बस्ती स्तरमा सञ्चालित विभिन्न भौतिक निर्माणका आयोजनाहरुको निरन्तर अनुगमन, मुल्याङ्कन गरी गुणस्तरीय निर्माण सम्पन्न गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१२. गाउँपालिका भित्र रहेका दुरगामी प्रभाव पार्ने खालका आयोजनाहरु सञ्चालनका लागि संघ र प्रदेश सरकारसँग साझेदारी र सहकार्य गरी सम्भाव्यता अध्ययन (Feasibility Study) लगायतको कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।
१३. पूर्वाधार एवं विकास निर्माण लगायतका विभिन्न कार्यक्रमहरुमा श्रोत साधन र जनशक्तिलाई पहिलो प्राथमिकता दिएर आयोजना बैंक निर्माण गरि योजना कार्यान्वयनको लागि अनिवार्य लागू गराई मध्यमकालिन खर्च संरचना र वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम सँग तादम्यता मिलाउँदै कार्यान्वयनको सुनिश्चितता गरिनेछ ।

१४. बुर्चेको मोड देखि ड्याम सम्मको सडक, कोन्ज्योसोम प्रतिमा -चौघरे हुँदै -दलचोकी थाम भञ्ज्याङ्ग सडक र कान्छाकाजी सिकारीको घरदेखि वातिस्योड हुँदै बासुकी सम्मको सडकलाई सडक तर्फका गाउँ रुपान्तरणकारी परियोजनाको रुपमा अगाडी बढाइनेछ ।
१५. नल्लु र भारदेउलाई SMART ORGANIC VILLAGE को रुपमा विकास गर्न कार्ययोजना तयार गरी काम अगाडि बढाइनेछ ।
१६. गाउँपालिका अन्तर्गतका नदि खोलाको बगर क्षेत्र बाट दिगो रुपमा ढुंगा, गिट्टी तथा बालुवाको उत्खनन तथा संकलनको प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण (IEE) भैसकेकोले दहत्तर बहत्तर को राजस्व संकलन सम्बन्धि कार्य थालनी गरिनेछ ।
१७. आगामी आ.व. देखि रु. २०,००,०००/- (बीस लाख) भन्दा बढीका आयोजनाहरु निर्माण गर्दा अनिवार्य रुपमा बोलपत्र मार्फत गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

आर्थिक विकास तर्फ:

१८. "जनताको लागि, जनताकै आम्दानी" भन्ने मूल नाराका साथ कृषि विकास तर्फका कार्यक्रमहरु तर्जुमा र कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१९. गाउँपालिकाको परम्परागत कृषि प्रणालीलाई परिवर्तन गरी आधुनिक, व्यवसायिक, प्रतिस्पर्धात्मक, उच्च मूल्ययुक्त र जलवायुमैत्री बनाई अर्गानिक भिलेजको रुपमा विकास गर्न आवश्यक नीतिगत तथा संस्थागत व्यवस्था गरिनेछ ।
२०. दिगो कृषि प्रणालीको विकासका लागि प्राङ्गारिक मल उत्पादन र उपयोगलाई विशेष प्राथमिकता दिई प्राङ्गारिक खेती प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
२१. रैथानेवाली र पशुपंछीको संरक्षण, संवर्द्धन, प्रवर्द्धन एवं उपयोग सम्बन्धी कार्यक्रम प्राथमिकताका साथ सञ्चालन गरिनेछ ।
२२. माटोको गुणस्तर सुधार र उत्पादकत्व वृद्धिको लागि माटो परिक्षण कार्यलाई सघन तुल्याउन घुम्ती माटो शिविर सञ्चालन गरिनेछ । साथै खेती योग्य भिरालो जमिनमा गह्रा सुधार गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
२३. हावापानी, भौगोलिक उपयुक्तता र सम्भाव्यताका आधारमा तुलनात्मक हिसाबले आर्थिक रुपमा कमजोर रहेका कृषकहरुको आयस्रोत बढाई जीवनस्तर उकास्नका लागि नगदेवाली जस्तै चिया, कफि, किवी खाद्यान्न, फलफूल, तरकारी, मसला, घाँसेवाली, अकबरेखुर्सानी, टिमुर, लप्सी आलुबखडा, बिमिरो, स्याउ आदिको उत्पादनलाई बिस्तार गरिनेछ ।

२४. स्थानीयस्तरमा कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनको न्यूनतम समर्थन मुल्य कायम गरी संकलन, प्रशोधन, भण्डारण र बजारीकरणका लागि आवश्यक पूर्वाधार तयार गरी उपकरणको व्यवस्था गर्न सहकारी, निजी क्षेत्र र कृषकलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
२५. कृषि तथा पशुसेवाको प्रचारप्रसार एवं विकासका लागि निजी क्षेत्रका सेवाप्रदायक, पाराभेट, पशुस्वास्थ्यकर्मी र कृषि अनुसन्धान केन्द्रहरूसँगको सहकार्यमा कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
२६. कृषि तथा पशुजन्य उपजको उत्पादन, प्रशोधन, प्याकेजिङ, ब्रान्डिङ र बजारीकरण जस्ता मुल्य-शृंखला कार्यको विकास गरिनेछ ।
२७. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका र रोजगारीबाट बञ्चित बेरोजगार युवा र कृषकहरूलाई व्यवसायिक तालिम प्रदान गरी कृषि क्षेत्रसँग सम्बन्धित व्यवसायिक रोजगार कार्यक्रममा आवद्ध गराउने कार्यको थालनी गरिनेछ । व्यवसायिक पशुपालन क्षेत्रमा युवाहरूको आकर्षण बढाउन पुराना फार्महरूको सुरक्षा र विस्तार तथा नयाँ फार्महरूको स्थापना र विकासमा उत्प्रेरित गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिन उत्पादनमा आधारित अनुदान प्रणालीको थालनी गर्नुका साथै "किसान पेन्सन" कार्यक्रम संचालनको तयारी गरिनेछ ।
२८. रसायनिक मल, रसायनिक विषादी र एन्टिबायोटिक्सहरूको असर न्यूनीकरण अभियानलाई प्रोत्साहन गर्दै एकिकृत शत्रुजीव व्यवस्थापन (आइ.पि.एम) प्रांगारिक खेती तथा प्रांगारिक मल गड्यौला मल, गोठे मल सुधार जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन र व्यवस्थापन गरिनेछ ।
२९. किसान सुचीकरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता गरी कृषकहरूलाई कृषि परिचय-पत्र वितरण गर्ने तथा अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने र सोही आधारमा कृषकहरूको वर्गीकरण गरिनेछ ।
३०. पशुपालन क्षेत्रमा दुध, अण्डा, माछा र मासुको उत्पादनमा वृद्धि गराइनेछ । जसका लागि निजी फर्महरूलाई थप प्रोत्साहन गरिनेछ । विशेष क्षेत्रगत कृषि, पशुपालन पकेट कार्यक्रम लागू गरिनेछ । दुग्ध क्षेत्रको प्रवर्द्धनको लागि भैंसी संरक्षण, बाझोपन शिविर र दुधको बजारीकरणमा सहयोग गर्ने कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा निरन्तरता दिइनेछ ।
३१. पशुजन्य उत्पादनका सम्भावित जोखिमहरूलाई न्यूनीकरण गर्न पशु आहार, नश्ल सुधारको लागि कृत्रिम गर्भाधान सेवा किसानहरूको घरदैलोमा लगायत बैज्ञानिक पशुपालन व्यवस्थापन, स्वास्थ्य उपचार सेवा, आधुनिकरण र शत प्रतिशत संख्यामा विमा गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
३२. कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रको समग्र विकासका लागि संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, अन्य दातृ निकाय, संघसस्था, निजी क्षेत्र, कृषि क्षेत्रका सहकारी र वित्तीय क्षेत्रसँग आवश्यक समन्वय र साझेदारी गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

३३. नेपालकै पहिलो विउ बैंकको रूपमा रहेको दलचोकी सामुदायिक विउ बैंकको संरक्षण र सम्बर्धन गर्न नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारसँग सहकार्य र समन्वयलाई निरन्तरता दिँदै विभिन्न रैथान तथा उन्नत बालीहरूको बीउ उत्पादन, प्रशोधन, बजारीकरण, संरक्षण, जैविक विविधताको अभिलेखिकरण, सामुदायिक जीन बैंकको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्दै खाद्य सुरक्षामा बृद्धि तथा स्थानिय जनताहरूको आय स्रोतमा बृद्धि गरिनेछ ।
३४. "हरेक हप्ताको एकबार ,रैथाने हाटबजार" भन्ने नारालाई सार्थक बनाउन हरेक हप्ता रैथाने हाटबजार सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरिनेछ । कृषकले उत्पादन गरेका कृषि तथा पशुपंक्षीजन्य उपजहरूको उचित मूल्य प्राप्त गर्ने गरी बजारीकरण गर्न सहकारी तथा संगठित समूहहरूसँग समन्वय गरी सोको लागि प्रोत्साहित गरिनेछ ।
३५. कृषकहरूले व्यवसायिक रूपमा उत्पादन गरेका तरकारीहरूको सम्बन्धित निकायको सहकार्य र समन्वयमा नमुना संकलन गरी बिषादी परिक्षण गर्ने कार्यको शुरुवात गरिनेछ ।
३६. दुधबाट बन्ने विभिन्न परिकारहरूको उत्पादनमा बृद्धि गर्न कृषकहरूलाई तालिम दिने, दुग्धजन्य उद्योगहरू स्थापना गर्न आवश्यक आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग प्रदान गरी उद्यमशिलता प्रवर्द्धन गर्ने र उत्पादित बस्तुको बजारीकरणमा आवश्यक सहयोग गरिनेछ ।
३७. पालिकाभित्र उत्पादन भएका कृषि उपजहरू बजार सम्म पुग्नु अघि सड्न नदिन तथा माग भन्दा धेरै उत्पादन भएको अवस्थामा भण्डारण गरी उचित समयमा बजारमा पुर्याई कृषकको नोकसानीलाई घटाउन एक सित भण्डार निर्माण गर्ने कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
३८. विकासमा जनताको सहभागिता, अपनत्व र स्वामित्व कायम हुनेगरी आर्थिक विकास र गरिबी निवारणमा योगदान पुग्ने, उत्पादनमुलक र छिटो प्रतिफल प्राप्त गर्न सकिने, जनताको जीवनस्तर, आमदानी र रोजगारी बढ्ने खालका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनमा जोड दिइने छ । साथै लगानीमैत्री वातावरण सिर्जना गरी सार्वजनिक निजी साझेदारी (PPP) अवधारणालाई प्रोत्साहन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
३९. समृद्धिका लागि सहकारी भन्ने मर्मलाई आत्मसाथ गर्दै गाउँपालिका भित्र रहेका सहकारी संस्थाहरूको नियमन र प्रभावकारीताका लागि सहकारी सम्बन्धी आवश्यक नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । सहकारी संस्थाहरूमा रहेको शेयर सदस्यहरूको पूँजीलाई सदुपयोग गरी सदस्यहरूको आर्थिक, सामाजिक विकासमा योगदान दिने खालका कार्यक्रम संचालन गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ । साथै सहकारीहरूको क्षमता र संस्थागत विकास गर्न आवश्यक क्षमता विकासका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

४०. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका धार्मिक पर्यटकीय स्थलको विकासको लागि तत् तत् क्षेत्रको गुर्योजना तयार गरी सोको आधारमा योजनाहरू कार्यान्वयन गरिनेछ । धार्मिक, साँस्कृतिक र पर्या-पर्यटनको सम्भावित क्षेत्रहरूको पहिचान आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटक आकर्षित गर्न आगामी आ.व.मा पर्यटन प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यहरू जस्तै फार्म स्टे, होम स्टे को लागि प्रत्येक वडाहरूमा नमुनाको रूपमा संचालन गर्ने नीति लिईनेछ ।
४१. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यटकीय सम्पदा तथा ऐतिहासिक क्षेत्र, पर्यापर्यटनका लागि पदमार्ग, साहसिक पदमार्गहरूको प्रचारप्रसार गर्नुका साथै संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्न भौतिक पूर्वाधारहरूको विकासमा जोड दिदै प्रचलित कानुन अनुसार करको दायराभित्र ल्याउन आवश्यक प्रवन्ध गरिनेछ ।
४२. सामाजिक वञ्चितिकरणमा परेका, फरक क्षमता भएका, जेष्ठ नागरिक, महिला, बालबालिका, एकल महिला, दलित, आदिवासी जनजाती, अल्पसंख्यक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा अति जोखिममा परेका बालबालिकाहरूको आर्थिक सामाजिक विकास गर्दै सम्मानपूर्ण जीवनयापन गर्न पाउने वातावरणको सिर्जना गरिनेछ ।
४३. गाउँपालिका भित्र रहेका सहकारीहरूको नियमित अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा सहकारी शिक्षा, संचालक तथा कर्मचारीको क्षमता विकास लगायतका कार्यक्रमहरूलाई नियमित रूपमा संचालन गरी सहकारीको प्रशासनिक, आर्थिक, व्यवस्थापकीय क्षेत्रमा सुशासन कायम गरिनेछ ।
४४. स्थानीय भाषा, साहित्य, संस्कृति, कलाको संरक्षण र विकासका लागि कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ । तामाङ्ग साँस्कृतिक भिलेज (Tamang Cultural Village) को अवधारण कार्यान्वयन गर्न आवश्यक योजना बनाइनेछ ।
४५. उपभोक्ता अधिकार र हितको संरक्षणका लागि उपभोग्य सामान र सेवाको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न बजार अनुगमन सम्बन्धी भएका नीति, कानुन एवं मापदण्ड अनुरूप नियमित अनुगमन र नियमन गरिनेछ ।
४६. "सीपयुक्त जनशक्ति, रोजगारीमा वृद्धि" भन्ने कार्यक्रमलाई सार्थक बनाउन "एक घर, एक रोजगार" नारा अबलम्बन गरिनेछ । जसका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम, शिक्षा तथा खेलकुद, महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक, पशु तथा कृषि र रोजगार सेवा लगायतका शाखा, उपशाखा, इकाई र केन्द्रको समन्वय र सहकार्यमा विभिन्न किसिमका जीवनोपयोगी तथा सीपमूलक तालिम प्रदान गरी त्यसलाई राष्ट्रिय स्तरका सीपमूलक संस्थाहरूबाट सीप परीक्षण हुने व्यवस्था समेत मिलाईनेछ ।

४७. "कोन्ज्योसोम जाउँ, प्रकृतिसंग रमाऔं" भन्ने नाराका साथ आ.व. २०८१/०८२ मा संचालन गर्ने भनिएको कोन्ज्योसोम भ्रमण वर्ष गत असोज ११ र १२ पछिको विपदको कारणले गर्दा गर्न नसकिएकाले यस आ.व.मा उक्त कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
४८. गाउँपालिकामा स्वरोजगारको प्रवर्द्धन तथा अधिकतम रोजगारी सृजना मार्फत गाउँपालिकामा रहेको बेरोजगारी समस्यालाई न्यूनिकरण गर्न आवश्यक रोजगार रणनीतिलाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
४९. गाउँपालिकामा रहेका श्रमिकहरु, श्रम प्रदायक तथा श्रमिकहरुको सीपको अभिलेख रहने गरी श्रम बैंक स्थापना गरिनेछ । साथै, चालु आ.व.का सूचिकृत बेरोजगारहरुलाई प्राथमिकताका आधारमा न्यूनतम रोजगारी प्रदान गर्न रैथाने सीप, बेतबाँस, फलाम लगायतका सीप क्षेत्रमा रोजगार आयोजनाहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
५०. गाउँपालिकाभित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका, सीपयुक्त बेरोजगार नागरिकलाई निजको व्यवसायिक योजनाका आधारमा गाउँपालिकाको जमानी र समन्वयमा सहूलियतपूर्ण ऋण उपलब्ध गराई उद्यमी बन्न प्रेरित गर्ने कार्यको सुरुवात गरिनेछ ।
५१. कोन्ज्योसोम प्रतिमा, पाथिभरा मन्दिर, दलचोकी मनकामना मन्दिर हुँदै शंखु छयोर्देन सम्मको पर्यटकीय रुट कायम गरी साप्ताहिक रुपमा उक्त रुटमा बस सञ्चालन गर्ने तथा यस क्षेत्रको पर्यटन विकासमा आवश्यक अन्य पूर्वाधार विकासलाई जोड दिइनेछ ।

सामाजिक विकास तर्फ:

५२. सामाजिक विकास तर्फका नीति तथा कार्यक्रमहरु "मानव विकासको पूर्वाधार: सामाजिक क्षेत्रको सुधार" भन्ने मूल नारालाई सार्थक बनाउन लक्षित गरी ल्याएको छु ।
५३. गाउँपालिकाभित्र रहेका विद्यालयहरुमा मुल विषयका विषयत शिक्षक दरबन्दी तथा शिक्षक नभएका माध्यमिक तथा आधारभुत विद्यालयहरुमा अग्रेजी, गणित र विज्ञान विषयको शिक्षक अभावलाई परिपूर्ण गर्न शिक्षक अनुदानको कार्यक्रमलाई निरन्तरता तथा अन्य संस्थासगको सहकार्यमा संचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
५४. विद्यालयमा कार्यरत बाल विकास सहयोगी कार्यकर्ता र कर्मचारीहरुको संघीय सरकारले तोके अनुसारको सेवा सुविधा उपलब्ध गराइने छ । समाहित कक्षा सञ्चालनको लागि साझेदारी संघ संस्थासँग सहकार्य गरिनेछ र आयाको व्यवस्था गरी न्युनतम आवश्यक सेवा सुविधाको समेत व्यवस्था गरिने छ ।

५५. उच्च शिक्षामा आर्थिक रूपमा विपन्न वर्गको पहुँचलाई पनि बृद्धि गर्न र आफ्नै गाउँमा प्राविधिक र अप्राविधिक दक्ष जनशक्तिको उत्पादन तथा विकास गर्न र त्यस्ता गरिब तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरूलाई कार्यविधि तथा मापदण्डमा आधारित भई निश्चित रकम छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
५६. यस गाउँपालिकामा सञ्चालित एक मात्र प्राविधिक विद्यालयलाई सुविधा सम्पन्न बनाउन आवश्यक भौतिक पूर्वाधारको विकास गरी विभिन्न गाउँबाट अध्ययनका लागि आउने छात्रा-छात्रहरूलाई प्राथमिकताको आधारमा छात्रावास एवम् छात्रवृत्ति प्रदान गरिनुका साथै प्राविधिक विद्यालयमा अध्ययनका लागि वडाको सिफारिस लिई जाने थप ५ जनासम्म विद्यार्थी लाई आवासीय सुविधा उपलब्ध गराइने छ ।
५७. विद्यालय शिक्षामा समता र समावेशीको तथा पहुँच, गुणस्तरियता र सुशासनको सुनिश्चितताका लागि शैक्षिक क्षेत्रको योजनावद्ध विकास गर्न ५ वर्षे आवधिक शैक्षिक योजना निर्माण गरिनेछ ।
५८. वि.स २०८५ सम्म अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाको प्रत्याभूति गर्न यस आ.व मा सामुदायिक अध्ययन केन्द्र मार्फत आधारभूत तथ्यांक संकलनको कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
५९. शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्नका लागि प्रधानाध्यापक र शिक्षकहरूको क्षमता विकासका लागि तालिम कार्यशाला सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६०. सामुदायिक विद्यालयहरूको गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि ICT ल्याव, विज्ञान प्रयोगशाला र विषयगत प्रयोगशाला, विद्यालय नर्सिङ सेवा संचालनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६१. शिक्षण सिकाइलाई उपलब्धिमुलक र प्रभावकारी बनाई विद्यार्थीहरूको सर्वपक्षीय विकास गर्न शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका मापदण्ड निर्धारण गरी ECEC संस्थासग सहकार्यमा सुरु गरिएको एक बडा एक नमुना विद्यालय कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । साथै उक्त कार्यक्रमलाई प्रभावकारी र विस्तार गर्न अन्य गैरसरकारी संघसंस्थाहरूसग समेत सहकार्य गरिनेछ ।
६२. शिक्षाको गुणस्तर र कक्षा अनुसारको सिकाई उपलब्धिको सुधार, अनुगमन तथा निरीक्षण र अभिभावक शिक्षा लगायतका कार्यक्रममा वडा शिक्षा समितिको भूमिकालाई जिम्मेवार बनाइनेछ ।
६३. विद्यालय शिक्षाको समग्र गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न Big School/विद्यालय पुनर्संरचनाको प्रतिवेदनका आधारमा क्रमशः कार्यान्वयनमा लैजाने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६४. शिक्षकहरूलाई प्रोत्साहित गरी शिक्षण सिकाइमा सुधार गर्न सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयका प्रधानाध्यापक, शिक्षक र विद्यार्थीलाई नतिजाका आधारमा पुरस्कृत गर्ने कार्यको

- थालनी गरिएको छ र यसलाई आगामी वर्षहरूमा पनि निरन्तरता दिइनेछ । शिक्षक तथा कर्मचारीहरूलाई मासिकरूपमा उपलब्ध गराउँदै आइएको तलबभत्तालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६५. विद्यालयको सर्बपक्षीय सुधार तथा शिक्षाको गुणस्तरमा वृद्धि गर्न प्रधानाध्यापकको महत्वपूर्ण भूमिका रहने हुँदा यस पालिकाभित्रका सबै विद्यालयहरूमा कुशल व्यवस्थापकीय क्षमता, सबल प्रशासनिक नेतृत्व र समयानुकूल ज्ञान र सीप भएको शैक्षिक नेतृत्वको व्यवस्थाका लागि प्रधानाध्यापकको नियुक्तिमा खुल्ला प्रतिस्पर्धा मार्फत् योग्यता पुगेका सक्षम प्रधानाध्यापकको छनौट गरी नियुक्ति गर्ने नीति लिइनेछ ।
६६. विद्यालय तहमा अध्ययनरत बालबालिकाहरूको आधारभूत स्वास्थ्य परीक्षण र पहिचान, सरसफाइ र छात्राहरूको स्यानेटरी प्याडको प्रयोग तथा महिनावारीको समयमा विद्यालयमा बालबालिकाको सहज वातावरणको व्यवस्थापनका लागि हाल माध्यमिक विद्यालयमा रहेको विद्यालय नर्समार्फत वडाभित्रका अन्य विद्यालयहरूमा विद्यालय नर्सको सेवा विस्तार गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६७. विद्यालयको विकासमा अभिभावकको अपनत्वको भावना जगाउन र बालबालिकाको सिकाई सुधारमा अभिभावकको संलग्नता बढाउन अभिभावक शिक्षाको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६८. गाउँपालिकामा "हाम्रो कोन्ज्योसोम" विषयको स्थानीय पाठ्यक्रम एवं पाठ्यपुस्तक विकास गरी लागू गरिनेछ। त्यस्तो पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तक मार्फत स्थानीय विषयबस्तु र विविध समुदायका जातीय तथा सांस्कृतिक पहिचानहरू, स्थानीय कला, भाषा र संस्कृतिको बोध गराउने गरी शिक्षा दिन जोड दिइनेछ ।
६९. गाउँपालिकाका अन्तर्गतका विद्यालयहरूमा अध्ययनरत विधार्थीहरूमा सहयोग समन्वय र सहकार्य मार्फत नैतिक मुल्य ,अनुशासन, सामाजिक कार्य र सेवा भावमा अभिवृद्धि गर्न माध्यमिक विद्यालयहरूमा स्काउट कार्यक्रम संचालनको सुरुवात गरिनेछ ।
७०. विद्यालयहरूमा संगीत, खेलकुद र बाद्यबाधन लगायत अतिरिक्त क्रियाकलाप संचालन गर्न फोकल शिक्षकको क्षमता विकासको व्यवस्था गरी प्रभावकारी कार्यान्वयनको व्यवस्था गरिनेछ ।
७१. कोन्ज्योसोम प्रज्ञा प्रतिष्ठानले स्थानीयको भाषा साहित्य कला र संस्कृतिका विभिन्न आयमहरूका बारेमा साहित्यिक कार्यक्रमका तथा अनुसन्धानमुलक कार्य गर्नुका साथै कार्यालय व्यवस्थापन र सृष्टा सम्मान, अक्षय कोष स्थापना समेतका लागि संघ, प्रदेश र अन्य भाषिक साहित्यिक संस्था र व्यावसायिक प्रतिष्ठानहरूसँग समेत सहकार्य र साझेदारी गर्दै प्रतिष्ठानलाई कार्यक्रम संचालनको लागि एकमुष्ट अनुदान दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

- ७२.स्वास्थ्य सेवा तर्फका सम्पूर्ण नीति तथा कार्यक्रमहरू "स्वस्थताको आधार: व्यक्तिको आहार, विहार र विचार" भन्ने नारालाई पछ्याउने तर्फ उन्मुख हुनेछन् ।
- ७३.आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहुँच र सुनिश्चितताका लागि गाउँपालिकाभित्रका स्वास्थ्य संस्थाले दिँदै आएको सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउन मुटु, मृगौला, क्यान्सर लगायतका कडा रोगका बिरामीहरूलाई यथासक्य सहयोग गर्न, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई प्रोत्साहन स्वरूप यातायात खर्च उपलब्ध गराउन, आयुर्वेद चिकित्सा पद्धती, ध्यान र योगलाई स्वास्थ्य उपचारको सहयोगी माध्यम बनाउन, गाउँपालिकाले निःशुल्क रुपमा प्रदान गर्दै आएका औषधी, ल्याब तथा सर्जिकल सामग्री वितरण तथा स्वास्थ्य संस्था सुदृढीकरण र व्यवस्थापन गर्नको लागि निरन्तरता दिइनेछ ।
- ७४.बच्चा जोखौं नुन बोको भन्ने नाराका साथ पोषण बृद्धि प्रोत्साहन कार्यक्रम, सुत्केरी आमा भेटमा पौष्टिक आहार कार्यक्रम र अति अशक्त अपाङ्गताका लागि निशुल्क स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम निरन्तरता दिइनेछ ।
- ७५.आर्थिक रुपमा विपन्न, सडक सञ्जाल तथा अन्य पुर्वाधारमा यथोचित पहुँच नभएका स्थानीय नागरिकहरूलाई निःशुल्क र सहज स्वास्थ्य सेवा दिन गाउँपालिकामा संचालनमा रहेको बर्थिङ सेन्टर तथा स्वास्थ्य चौकीहरूबाट प्रदान गरिँदै आएको स्वास्थ्य सेवा लगायत गाउँघर क्लिनिक तथा खोप क्लिनिकलाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउनुको साथै ज्येष्ठ नागरिक, गर्भवती, सुत्केरी, अशक्त अपाङ्गताका लागि निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा दिई स्वास्थ्य सेवाको पहुँच बढाइने छ ।
७६. नेपाल सरकारबाट निःशुल्क वितरण हुँदै आएको औषधीको दायरालाई फराकिलो पाउँदै थप औषधी वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ७७.सम्पूर्ण स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न व्यवस्थापकीय तालिम, गुणस्तर सुधार तालिम तथा क्लिनिकल अपडेट तालिमको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ७८.गाउँपालिका केन्द्र सँगै रहेको चौघरे स्वास्थ्य चौकीमा रहेको ल्याब सेवालाई अझ साधन सम्पन्न र व्यवस्थित बनाउँदै आधारभूत अस्पतालमा ल्याब स्थापना गरी संचालनमा ल्याइने छ ।
- ७९.मातृमृत्युदर र नवजात शिशुको मृत्युदरमा कमी ल्याउन टोल समुदायमा निःशुल्क रुपमा स्वस्थ सम्बन्धी जनचेतना फैलाउने कार्यमा अहोरात्र खटिने महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूलाई प्रोत्साहन स्वरूप यातायात खर्च उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

८०. गाउँपालिकामा संचालनमा रहेको एम्बुलेन्स सेवा, स्वास्थ्य चौकीहरूमा संचालनमा रहेको बर्थिङ सेन्टर तथा स्वास्थ्य चौकीहरूबाट प्रदान गरिदै आएको स्वास्थ्य सेवालाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउदै लगिनेछ ।
८१. आ.व २०८१/०८२मा निर्माण सम्पन्न भएको १० शैयाको शंखु आधारभूत अस्पताल संचालनका लागि संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, अन्य सहयोगी संघसस्था, निजी क्षेत्रका अस्पतालहरूसँग आवश्यक समन्वय र साझेदारी गरी स्वास्थ्य उपकरण र जनशक्ति व्यवस्थापन गर्दै जनतालाई स्वास्थ्य सेवाको पहुँच बिस्तार गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
८२. उपत्यका भित्रका विभिन्न प्रतिष्ठान तथा अस्पतालहरूसँगको सहकार्य र साझेदारीमा विशेषज्ञ चिकित्सक सहितको सेवा प्रदान गर्न घुम्ती स्वास्थ्य परीक्षण सेवा प्रदान गरिनेछ ।
८३. घातक रोगको उपचारमा स्थानीयवासीलाई सहायता उपलब्ध गराउन कार्यविधि बमोजिम मानवीय सहायत कोष मार्फत आर्थिक सहयोग प्रदान गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८४. घरघरमा स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिँदै स्वास्थ्य सेवाको पहुँचबाट टाढा रहेका जेष्ठ नागरिक, फरक क्षमता भएका व्यक्ति र सेवा विमुख नागरिकहरूको लागि स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई अझ व्यवस्थित र सशक्त ढंगले परिचालन गरिनेछ ।
८५. विद्यालय स्तरमा अध्ययनरत किशोर किशोरीहरूलाई प्रजनन स्वस्थ्य तथा यौन शिक्षा सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि गरी बालविवाहको रोकथाम र नियन्त्रण गर्न तथा विद्यालयमानै हुन सक्ने सामान्य स्वस्थ्य समस्याको उपचार गर्न प्रदेश सरकारको सहयोगमा सञ्चालन भइरहेको विद्यालय नर्सिङ कार्यक्रमलाई अझ प्रभावकारी बनाउदै लगिनेछ ।
८६. गाउँपालिका भित्र हुने अव्यवस्थित मदिरा उत्पादन, बेचबिखन तथा उपभोगले उत्पन्न भइरहेको सामाजिक समस्यालाई मध्येनजर गरी चाडपर्व, शुभकार्य, जन्म तथा मृत्यु संस्कारमा बाहेक मदिराको उत्पादन, बेचबिखन तथा उपभोग कार्यलाई व्यावस्थापन गर्न यथाशिघ्र कार्यविधि बनाई लागू गरिनेछ । स्थानीय (आइरक) रक्सी ब्राण्डिङ, लेबलिङ गर्ने कार्यका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
८७. लैङ्गिक हिंसा तथा विभेद, छुवाछुत जस्ता (कुरीति) कानूनले बर्जित गरेका कुप्रथा र अन्धविश्वासको अन्त्य लगायत मानव ओसारपसार तथा बेचबिखान, बालविवाह, बालश्रम विरुद्ध सामाजिक सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू स्थानीय प्रहरी प्रशासन तथा संघ संस्थाको समन्वयमा सञ्चालन गरिनेछ ।
८८. बालमैत्री स्थानीय शासनका सूचकहरूलाई सहयोग पुग्ने कार्यक्रमहरू तय गर्दै आ.व. २०८२/०८३ भित्र यस गाउँपालिकालाई पूर्ण रूपमा बालमैत्री बनाउने नीतिलाई निरन्तरता

- दिइएको छ । प्रत्येक वडा तथा सामुदायिक विद्यालयहरूमा बालमैत्री शासनको अवधारणा अनुरूप बालक्लवहरू तथा बालक्लव संजाल गठन/पुर्नगठन गरिनेछ ।
८९. आगामी तीन वर्ष भित्रमा गाउँपालिकाका सबै घरधुरीमा शुद्ध खानेपानीको प्रबन्ध (एक घर एक धारा) गर्न मुहान पहिचान र संरक्षण, पानीको शुद्धताको परीक्षण, फोहोर पानी व्यवस्थापन मुहान सरसफाई र सचेतना तथा सबै घरहरूमा खानेपानी पुग्ने गरी ट्याङ्की धारा जस्ता भौतिक पूर्वाधारहरूको विकास गरिनेछ ।
९०. "राष्ट्रको लागि खेलकुद: स्वास्थ्यको लागि खेलकुद" भन्ने राष्ट्रिय नारालाई अनुसरण गर्दै व्यक्तिको शारीरिक, मानसिक एवं सामाजिक क्षेत्रको विकासमा खेलकुदको अतुलनीय योगदान रहेको सन्दर्भमा यस क्षेत्रको विकास मार्फत व्यक्तिलाई अनुशासित र मर्यादित बनाउँदै समग्र समाजलाई एक ढिक्का बनाउनको लागि युवा तथा खेलकुद परिषद मार्फत राष्ट्रपति रनिडशिल्ड प्रतियोगिता, कोन्ज्योसोम कप खेलकुदका कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
९१. महिला शसक्तिकरण र महिला उद्यमशीलता प्रवर्द्धनका लागि आर्थिक रूपले आत्मनिर्भर बनाउने कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन तर्फ:

९२. आ.व २०८२/८३ देखि लागू हुने गरी सबै विकास निर्माणका आयोजनाहरूमा लागत अनुमानको निश्चित प्रतिशत बायो-इन्जीनियरिङ सम्बन्धि कामको लागि छुट्याई कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
९३. सामुदायिक वनहरूलाई व्यवस्थित गर्दै उक्त क्षेत्रहरूमा जडिबुटी, गैरकाष्ठ वन पैदावार र आय आर्जनका विविध कार्यक्रमहरू संचालन गर्न अभिप्रेरित गरिनेछ ।
९४. भूसंरक्षण, जलाधार व्यवस्थापन र जलउत्पन्न प्रकोप न्यूनीकरणका कार्यक्रमहरू प्रभावकारी रूपमा संचालन गरिनेछ । विपद जोखिम न्यूनीकरण, जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरण तथा जैविक विविधता संरक्षणका लागि दीर्घकालीन योजना बनाई कार्यान्वयनको पहल गरिनेछ । साथै जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका कार्यक्रमहरूको थालनी गरिनेछ ।
९५. भुकम्प, बाढी, पहिरो, आगलागी, हावाहुरी, महामारी जस्ता विभिन्न प्रकारका प्राकृतिक प्रकोपबाट प्रभावित नागरिकहरूलाई तत्काल राहत दिन विपद व्यवस्थापन समितिको सिफारिसमा गाउँ विपद व्यवस्थापन कोषबाट उपलब्ध गराउँदै आएको राहतको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

९६. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रबाट निस्कने फोहोरमैलाको संकलन, पुनःउपयोग, प्रशोधन र विर्सजनका लागि सार्वजनिक निजी साझेदारी अवधारणा अनुसार काम अगाडी बढाइनेछ । नल्लु खोला, ठोस्ने खोला र भारदेउ खोलाको सरसफाइ तथा जैविक विविधता संरक्षणका लागि अभियान नै सञ्चालन गरिनेछ ।
९७. गाउँपालिका भित्र निर्माणाधिन ठूला तथा गाउँगौरवका आयोजनाहरूको निर्माणमा सहजिकरण गर्न तथा ती परियोजनाहरूबाट हुन सक्ने वातावरणीय असरलाई न्यूनीकरण गर्न प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण (IEE) गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९८. गाउँपालिका भित्र रहेका निजी, सामुदायिक, धार्मिक वनहरूको नक्साङ्कन गरिनेछ । बाँकी सार्वजनिक, पति र निजी जमिनलाई छुट्याई त्यसको उपयोगिताका लागि आवश्यक नीति निर्माण गरी PPP मोडल मार्फत आय आर्जनको कार्यमा प्रयोगमा ल्याइनेछ । रेष्टुरेन्ट, होमस्टे, पार्क आदि निर्माण गर्न खाली जग्गा भाडामा दिने व्यवस्था गरिनेछ ।

सुशासन तथा संस्थागत विकास तर्फ:

९९. "जनताको पेवा: नजिकमा सेवा" भन्ने नारालाई कोन्ज्योसोम गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहको मूलमन्त्र बनाइनेछ ।
१००. चालु आर्थिक वर्षमा तयार भएको गाउँपालिकाको यथार्थ चित्र झल्किने वस्तुस्थिती विवरण कोन्ज्योसोमको विकासको आधार बिन्दुको रुपमा लिई नीति, योजना र कार्यक्रम तर्जुमा र संचालनको आधार बिन्दुको रुपमा लिइनेछ । उक्त तथ्याङ्कलाई सबै नागरिकले हेर्न सक्ने गरी थप डिजिटाइज गरिनेछ ।
१०१. गाउँपालिकामा सदाचारिता प्रवर्द्धन र गुणस्तरीय सेवा मार्फत् सुशासनको प्रत्याभूति दिनका लागि जनप्रतिनिधि र कर्मचारीमा सदाचारयुक्त संस्कृतिको विकास गर्न आवश्यक क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१०२. गाउँपालिकाबाट प्रवाह गरिने सेवाहरूको उत्पादन र वितरणमा जनताको संलग्नता वृद्धि गरी सेवा प्रवाहमा जनताको समान र सहज पहुँच सुनिश्चित गर्दै सेवाग्राही सन्तुष्टिमा अभिवृद्धि गरिनेछ । गाउँपालिकाद्वारा प्रदान गरिने सूचनाहरू हरेक सरोकारवालाहरूलाई एसएमएस मार्फत प्रदान गर्ने परिपाटीको थालनी गरिनेछ ।
१०३. जनप्रतिनिधि र कर्मचारीबीच असल सम्बन्धको विकास गरी समृद्ध र सुसंस्कृत गाउँपालिका निर्माण गर्न असल कार्य वातावरणको निर्माण गरिनेछ । जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूको लागि

आवश्यकता र औचित्यको आधारमा क्षमता विकास तथा पुनर्ताजगी तालिम, अध्ययन, अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था गरिनेछ ।

१०४. गाउँपालिका भित्र विभिन्न निकायद्वारा संचालन हुने आयोजनाहरूमा स्थानीय रूपमा उपलब्ध भई विकास निर्माणका काममा प्रयोगहुने ढुंगा गिट्टी लगायतका बस्तुमा कर संकलन गर्ने व्यवस्थाको थालनी गरिनेछ ।

१०५. गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय र अन्तर्गतका निकायमा प्रविधि उपयोग र कर्मचारीको क्षमता विकास मार्फत उत्पादकत्व अभिवृद्धिमा जोड दिइनेछ । कर्मचारीहरूको नियमितता सुनिश्चित गरिनेछ ।

१०६. कार्यालयमा करार सेवाका अस्थायी प्रकृतिका कार्य गर्ने जनशक्तिहरूको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कनको कार्यविधि बनाई कमजोर कार्यसम्पादन भएका जनशक्तिको करार अन्त्य गरी आर्थिक वर्षको सुरुमा सेवा करारमार्फत सेवा लिने पद्धतिको विकास गर्दै कर्मचारी व्यवस्थापनमा नवीन रक्त सञ्चारलाई समेत स्थान दिइनेछ ।

१०७. कर्मचारीमा रहेको ज्ञान, सिप, योग्यता र दक्षताको व्यवस्थापन गर्दै कर्मचारीहरूसँग कार्यसम्पादन करार गरी नतिजाका आधारमा उत्प्रेरणाका उपायहरू अवलम्बन गरिनेछ । कर्मचारी, शिक्षक तथा उपभोक्ता समितिहरूलाई कार्यसम्पादनको आधारमा दण्डीत तथा पुरस्कृत गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१०८. विभिन्न कालखण्डमा कोन्ज्योसोम गाउँपालिकाबाट आन्दोलनमा सहभागी भै साहदत प्राप्त गर्नु भएका शहिदहरू गोरीमाया लामाको नाममा महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविका सम्मान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिनुका साथै सानुकान्छा तामाङको नाममा किसान सम्मान गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।

१०९. गाउँपालिकाको सार्वजनिक स्रोत साधनमा विनियोजन कुशलता, कार्यान्वयन दक्षता र वित्तीय सुशासन कायम गर्न कार्यविधिहरूको निर्माण गर्नुका साथै आवश्यकता अनुसार परिमार्जन गर्दै लगिनेछ ।

११०. सन्निकटताको सिद्धान्त बमोजिम गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहलाई अझ प्रभावकारी र व्यवस्थित बनाउन वडा कार्यालयहरूमा क्रमशः अधिकार प्रत्यायोजन गर्दै लगिनेछ । चालु आ.व मा वडास्तरीय योजना तथा कार्यक्रमको सम्भौता वडा कार्यालयबाट गरिदै आएको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । सेवा प्रवाहलाई बस्ती स्तरमै पुऱ्याउनको लागि वडास्तरमा संचालन हुने विभिन्न घुम्ती शिविर सम्बन्धी कार्यक्रमहरूलाई एकीकृत गरी संचालन गरिनेछ ।

१११. स्थानीय तहमा कार्यरत कर्मचारीहरूको आर्थिक सुरक्षाका लागि कर्मचारीको पनि योगदान रहने गरी कर्मचारी कल्याण कोषको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ साथै सामाजिक सुरक्षा कोषमा समेत आवद्ध गराइनेछ ।
११२. न्यायिक समितिको कार्य सम्पादन प्रक्रिया प्रभावकारी बनाउन समितिका पदाधिकारी र मेलमिलापकर्तालाई आवश्यक ज्ञान, सीप अभिवृद्धिका साथै अन्य व्यवस्थापकिय कार्यका लागि आवश्यक स्रोतको प्रबन्ध गरिनेछ । सहज र सरल ढंगले निःशुल्क न्याय सम्पादनका लागि मेलमिलाप समिति/केन्द्रको समेत सहयोग र समन्वयमा कार्यक्रम अगाडि बढाइने छ ।
११३. जनताप्रति उत्तरदायी र जवाफदेही सेवा प्रवाहका लागि भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशीलताको नीति लिइनेछ । गाउँपालिकाको काम कारबाहीलाई सरल, सहज, सुविधायुक्त र सेवाग्राहीमैत्री बनाई सेवा प्रवाहलाई चुस्त, दुरुस्त, पारदर्शी जनउत्तरदायी र सुशासनयुक्त बनाइनेछ । सेवा प्रवाह सहज र सरल बनाउन सूचना र प्रविधिको महत्तम उपयोग गरिनेछ ।
११४. शून्य बेरुजुको उपलब्धिलाई निरन्तरता दिन आगामी दिनहरूमा समेत आर्थिक अनुशासनका लागि अनुकूल नीति, कानून र व्यवहारलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
११५. विद्यालय, सहकारी, महिला समूह, उपभोक्ता समिति लगायतका संघसंस्था तथा समूहहरूको क्षमता विकास गरी लेखा तथा अभिलेख व्यवस्थापन र संस्थागत सुदृढीकरणमा जोड दिइनेछ ।
११६. सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई जस्ता कार्यक्रमलाई अनिवार्य बनाई नागरिक सन्तुष्टि सर्वेक्षण कार्यको शुरुवात गरिनेछ । जनगुनासोको प्रभावकारी व्यवस्थापनका लागि आवश्यक प्रविधिको जडान गरी गुनासोको प्रभावकारी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
११७. सेवा प्रवाहलाई सरल, चुस्त, सहज, नागरिकमैत्री, जवाफदेही बनाउदै नमुना डिजिटल गाउँपालिकाको रूपमा विकास गर्नको लागि एकिकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (Integrated Information Management System/IIIMS) लागू गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
११८. गाउँपालिका र वडाबाट हुने सबै किसिमका सेवाहरूलाई एकिकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (IIIMS)मा अनिवार्य रूपमा आवद्ध गर्दै गाउँपालिकाका सबै घरपरिवारलाई घर नम्बर कायम गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
११९. गाउँपालिकाका सम्पूर्ण वडाहरूमा इन्टरनेट सेवाको पहुँच विस्तारको कार्यलाई अझ प्रभावकारी बनाउदै गाउँकार्यपालिका कार्यालय र वडा कार्यालयहरूलाई नेटवर्किङ गरिनेछ र Online प्रणाली प्रयोग गर्दै वडाबाटै कर तथा शुल्क तिर्न सक्ने व्यवस्थालाई कार्यान्वयनमा लगिनेछ ।
१२०. गाउँपालिकाले तयार पारेको वार्षिक कार्य सञ्चालन पात्रो Calendar पूर्ण रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।

१२१. कर सचेतना कार्यक्रम संचालन गरी, उत्कृष्ट करदातालाई सम्मान गर्ने परिपाटीको थालनी गरिनेछ ।
१२२. गाउँपालिकाले तय गरेको नीति,कार्यक्रम,योजना र प्राथमिकता क्षेत्रमा थप बाह्य लगानी सुनिश्चितता गर्नको लागि सर्वपक्षिय लगानी सम्मेलन/कोन्ज्योसोम विकास मन्चको अवधारणालाई यसै आ.व देखि कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१२३. युवाहरुमा प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धिका लागि उदघोषण,Public Speaking ,लोकसेवा/शिक्षकसेवा आयोगका प्रतिस्पर्धात्मक परिक्षाको तयारी कक्षा संचालन गरिनेछ । युवा लक्षित कार्यक्रमलाई प्रभावकारी र मितव्ययीरूपमा संचालनका लागि अन्य स्थानीय तह तथा संघसंस्थासँगको सहकार्य, समन्वय र साझेदारीमा संचालन गरिनेछ ।
१२४. नागरिकको सुचना प्राप्त गर्ने हकको सुनिश्चितताका साथै कार्यान्वयन प्रकृयाको पारदर्शिता मापनका लागि सुचनाको हक सम्बन्धी लेखापरीक्षण (Right to Information Audit) गर्ने कार्यको सुरुवात गरिनेछ ।
१२५. कोन्ज्योसोम गाउँपालिकाले लागत न्यूनीकरण, श्रोत साधनको अधिकतम उपयोग र प्रभावकारी सेवा प्रवाहको लागि स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ अनुसार भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक तथा अन्य सम्भावनाका क्षेत्रमा राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय रहका स्थानीय सरकारसँग भगिनी सम्बन्ध कायम गरिनेछ ।
१२६. गाउँपालिका भित्र व्यवसाय संचालन गरिरहेका गरिरहेका प्यान तथा भ्याट दर्ता प्रक्रियामा समावेश नभएका व्यवसायीहरुलाई लक्षित गरी कर परामर्श केन्द्र तथा उद्योग बाणिज्य संघ सँगको सहकार्यमा कर परामर्श एव दर्ता प्रक्रिया सम्बन्धी शिविर संचालन गरिनेछ ।
१२७. नेपाल रेडक्रस सोसाईटीसँगको समन्वय र साझेदारीमा कोन्ज्योसोम गाउँपालिका भित्रका नागरिक र कर्मचारीहरुलाई निःशुल्क रगत उपलब्ध गराउने व्यवस्थाका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
१२८. बालमैत्री स्थानिय तह घोषणाको लागि कार्यविधि, निर्देशिका बनाई आवश्यक बालमैत्री सूचकहरुलाई सहयोग पुग्ने कार्यक्रमहरु तय गर्दै साझेदार संघ संस्थासँगको सहकार्यमा गाउँपालिकालाई पूर्ण बालमैत्री बनाउने नीतिलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
१२९. अपाङ्ग दलित पिछडिएका जनजातीको जनजिवनलाई सामाजिक आर्थिक रुपमा सबल तथा सक्षम बनाईनेछ ।

गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू,

कोन्ज्योसोम गाउँपालिकाको समृद्धिको अभियानमा आ-आफ्नो क्षेत्रबाट भूमिका निर्वाह गरी “कृषि, पर्यटन, सस्कृति, वातावरण र पूर्वाधार: सुशासनयुक्त, सभ्य र समृद्ध कोन्ज्योसोमको आधार” भन्ने हाम्रो दीर्घकालिन सोचलाई सार्थकता प्रदान गर्न आर्थिक क्रियाकलापमा आएको संकुचनका कारण सिर्जित आर्थिक मन्दी जस्ता चुनौतीलाई सामना गर्दै यस गाउँपालिकाको सर्वाङ्गीण विकासलाई गतिदिने अठोटका साथ आ.ब. ०८२/८३ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरेको छु। मुलुकमा राजनीतिक स्थायित्व कायम भई अब आर्थिक समृद्धि र विकासको दिशामा अगाडी बढेको अवस्थामा यस अवसरको सदुपयोग गर्दै हाम्रो गाउँपालिकामा रहेका कृषि, वन, धार्मिक तथा पर्यटकीय सम्भावना, प्राकृतिक स्रोत साधन र जनशक्तिलाई उचित परिचालन एवं व्यवस्थापनबाट गाउँमा समृद्धि र विकासको ढोका खोलिने छ भन्नेमा म विश्वस्त छु। समृद्ध कोन्ज्योसोम, सुखी कोन्ज्योसोमबासी को सपना सार्थक बनाउन संघीय र प्रदेश सरकारसँगको सहयोग, समन्वय र सहकार्यका साथ स्थानीय राजनीतिक दल, उद्योगी, व्यापारी, बुद्धिजीवी, शिक्षक, सहकारीकर्मी, संचारकर्मी, पर्यटनकर्मी, समाजसेवी लगायत समग्र कोन्ज्योसोम बासीको सक्रिय सहयोग र सहभागिताको अपेक्षा गर्दछु।

गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष, जनप्रतिनिधिहरू, राजनीतिक दलहरू, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू, किसान, श्रमिक वर्ग, मजदुर, बुद्धिजीवी, नागरिक समाज, आम सञ्चार माध्यम, निजी तथा सहकारी क्षेत्र, विभिन्न संघसस्थाहरू लगायत सम्पूर्ण दिदीबहिनी तथा दाजुभाईहरूबाट यस नीति तथा कार्यक्रमलाई कार्यरूप प्रदान गर्नका आवश्यक सकारात्मक सहयोगको समेत अपेक्षा गर्दछु।

गाउँपालिकाको विकास, समृद्धि र सुशासनको अभियानमा प्रत्यक्ष/अप्रत्यक्ष रूपले सघाउ पुर्याउनुहुने गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू, नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, राजनीतिक दल, प्राध्यापक, बुद्धिजीवी, निजी तथा गैरसरकारी क्षेत्र, नागरिक समाज, सञ्चारमाध्यम, पत्रकार जगत, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, बुद्धिजीवी लगायत सम्पूर्ण गाउँबासी दाजुभाई तथा दिदीबहिनीहरूमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु।

धन्यवाद ।

कृष्णमान लामा

अध्यक्ष

मिति २०८२/०३/१०